IMPACTUL EXTINDERII ORGANIZAŢIEI TRATATULUI ATLANTICULUI DE NORD ASUPRA SECURITĂŢII INTERNAŢIONALE

Vitalina GUPAL

CZU: 327.57: 355 NATO vitalina.gupal@gmail.com

The purpose of the thesis on the impact of NATO enlargement on international security is to analyze the effects of NATO enlargement on global security and to assess whether it had a positive or negative impact on the security situation in the world. By analysing this topic, it is sought to understand to what extent NATO enlargement has contributed to strengthening and stabilising security areas and preventing conflicts in enlargement-affected regions. It also aims to assess the impact of NATO enlargement on relations with other states and international organizations, as well as on the global security system.

Extinderea NATO are un impact semnificativ asupra securității internaționale prin consolidarea alianței și creșterea capacității de apărare a statelor membre. Prin extinderea sa, NATO devine mai puternică și mai eficientă în prevenirea conflictelor și descurajarea agresiunilor din partea altor state sau actori non-statali. De asemenea, extinderea NATO poate contribui la promovarea valorilor democratice și a statului de drept în țările nou intrate în alianță, consolidând astfel stabilitatea și securitatea în regiunile respective. Totuși, există și critici ale extinderii NATO, cum ar fi potențiala escaladare a tensiunilor cu Rusia și posibilele provocări de securitate generate de extinderea către state cu dispute interne sau conflicte nerezolvate. În final, impactul extinderii NATO asupra securității internaționale depinde de modul în care alianța gestionează aceste provocări și colaborează cu alte organizații și state pentru menținerea unei ordini mondiale stabile și pacifice.

Extinderea NATO este cu siguranță un punct focal al schimbărilor geopolitice în Europa. Adăugarea Finlandei ca membru al NATO în 2023, urmată de Suedia în martie 2024, marchează o evoluție semnificativă în peisajul securității europene. Aceste mișcări reflectă preocupările și orientările în schimbare ale statelor europene în fața provocărilor geopolitice din regiunea lor și din întreaga lume.

Renunțând la preferințele istorice ale ambelor părți de a fi actori neutri, războiul din Ucraina a evidențiat necesitatea ca ambele state să caute garanții suplimentare de securitate care sunt oferite doar de la un nivel atât de ridicat de cooperare multinațională care se regăsește în NATO. Această lucrare examinează implicațiile geopolitice ale celei mai recente runde de extindere a NATO, care a fost stimulată de invazia ilegală a Rusiei în Ucraina, printr-o evaluare tridimensională. În primul rând, vom examina pe larg modul în care extinderea NATO și războiul din Ucraina au

modelat sistemul internațional de alianțe. În al doilea rând, vom analiza implicațiile strategice ale extinderii NATO în curtea geografică a Suediei și Finlandei, în regiunile arctice și baltice, precum și efectele acestora asupra politicii și securității regionale. În cele din urmă, vom examina modul în care extinderea NATO a afectat Turcia, unul dintre cei doi membri care au întârziat recenta extindere a NATO, și actul său de echilibrare strategică în lumea post-Ucraina [1].

După cum se subliniază într-un nou raport al German Marshall Fund (GMF), „invazia Rusiei în Ucraina a fost un moment clarificator pentru alianțe" [2]. De la invazia pe scară largă a Rusiei în Ucraina și extinderea ulterioară a NATO, majoritatea țărilor par să se fi încadrat într-una din cele trei categorii: în primul rând, țările care sprijină (sau cel puțin ajută) Kremlinul și războiul său de agresiune; în al doilea rând, țările care sprijină Ucraina, dintre care multe au căutat legături mai strânse cu NATO și cu Occidentul; și, în al treilea rând, țările nealiniate. Coalescența acestor blocuri a precipitat schimbări semnificative pentru securitatea globală. Recenta extindere a NATO pentru a include două țări neutre din punct de vedere istoric într-o alianță politică și militară distinctă occidentală este reprezentativă pentru o schimbare masivă a alianțelor politice de pe continentul european. Între timp, ascensiunea națiunilor nealiniate în contextul post-Ucraina oferă atât provocări, cât și oportunități în cazul în care aceste state trec peste acțiunile unilaterale. Pe măsură ce națiunile occidentale au reușit să se unească sub opoziția lor comună față de invazia rusă, alte națiuni nu au reușit să se unească sub o perspectivă globală similară [1].

Trecerea de la statutul de neutralitate a Suediei și Finlandei, reprezintă o schimbare majoră pentru politica internațională. Această schimbare reflectă evoluțiile geopolitice recente, precum și creșterea îngrijorărilor legate de securitatea regională în Europa. Factori precum agresiunea rusă în Ucraina, îngrijorările cu privire la stabilitatea în regiunea Mării Baltice și schimbările în dinamica globală au influențat probabil deciziile Suediei și Finlandei de a căuta aderarea la NATO. Această mutare nu numai că marchează o schimbare în politica externă a acestor țări, dar are și implicații semnificative pentru echilibrul de putere în regiunea Mării Baltice și pentru relațiile lor cu alte state, inclusiv cu Rusia.

Mișcarea Suediei și Finlandei către aderarea la NATO nu numai că a remodelat peisajul strategic al Mării Baltice, ci și al Arcticii. Din punct de vedere politic, odată cu aderarea Finlandei și Suediei, Rusia va fi singurul membru al Consiliului Arctic care nu este membru al NATO. Din punct de vedere militar, flota considerabilă de spărgătoare de gheață a Finlandei și flota de submarine a Suediei vor contribui la securizarea mării libere. Ambele armate au o experiență semnificativă în pregătirea pentru temperaturile extreme din această regiune și pot oferi altor state membre cunoștințe în acest domeniu prin exerciții comune [3]. O prezență sporită a NATO în interiorul Cercului Arctic nu numai că are potențialul de a contracara militarizarea regiunii de către Rusia, ci și eforturile Chinei de a destabiliza în continuare regiunea pe măsură ce își construiește Drumul Polar al Mătăsii. Pe măsură ce Nordul Îndepărtat al NATO a devenit din ce în ce mai important pentru securitatea aliaților, pe măsură ce gheața

din Arctica continuă să se topească, Suedia şi Finlanda sunt esenţiale pentru a ajuta NATO să apere acest nou centru strategic. Deşi este nevoie de mult mai mult pentru a contracara superioritatea militară a Rusiei în regiune [4], Finlanda şi Suedia sunt esenţiale în acest sens. Departe de curtea sa geografică, aderarea Finlandei şi Suediei oferă protecţie mult mai mult decât Marea Baltică şi Arctica. Ambele naţiuni oferă armate mari, extrem de capabile, cu experienţă semnificativă la nivel internaţional în cadrul structurilor NATO. Ambele naţiuni au participat la mai multe operaţii NATO în ultimele trei decenii, participând la misiunea NATO de menţinere a păcii în Bosnia-Herţegovina, în Afganistan cu Forţele Internaţionale de Asistenţă de Securitate (ISAF) şi Misiunea Resolute Support (RSM), în Kosovo cu KFOR, la Misiunea NATO din Irak (NIM) şi cu Forţa de Răspuns a NATO (NRF) într-un rol suplimentar [5]. În plus, ambele naţiuni au experienţă în combaterea ameninţărilor hibride. Pentru Finlanda, NATO poate beneficia atât de Centrul European de Excelenţă pentru Contracararea Ameninţărilor Hibride (CoE Hibrid) de la Helsinki, cât şi de învăţămintele desprinse din conceptul finlandez de „securitate societală” şi reziliență [6]. Ambele state sunt democraţii vibrante şi sunt membre ale Uniunii Europene din 1995, oferind oportunităţi mai mari pentru cooperarea NATO-UE.

În concluzie, extinderea NATO poate avea un impact semnificativ asupra mediului de securitate, atât în regiunea în care se extinde alianţa, cât şi la nivel global. Prin aderarea unor noi state membre, se poate consolida stabilitatea şi securitatea în regiunea respectivă, oferindu-le acestora un cadru mult mai solid de cooperare şi sprijin în faţa ameninţărilor externe. Totuşi, există preocupări legate de potenţiala escaladare a tensiunilor cu actori externi, cum ar fi Rusia, care ar putea percepe extinderea NATO ca o ameninţare la adresa securităţii lor. De asemenea, extinderea alianţei către regiuni cu conflicte etnice sau politice nerezolvate ar putea genera noi provocări de securitate şi tensiuni interne. În final, impactul extinderii NATO asupra mediului de securitate depinde de modul în care alianţa gestionează aceste aspecte şi colaborează cu alte organizaţii şi state pentru promovarea unei securităţi globale şi durabile.

Referinţe:

1. THE THREE DIMENSIONS OF NATO ENLARGEMENT IN 2023: FROM THE ARCTIC TO THE BLACK SEA AND BEYOND MEGAN GISCLON & FUAT KEYMAN http://transatlanticpolicy.com/article/1197/the-three-dimensions-of-nato-enlargement-in-2023-from-the-arctic-to-the-black-sea-and-beyond (accesat la 14.01.2024).
2. Conley H.A. et al., “Alliances in a Shifting Global Order: Rethinking Transatlantic Engagement with Global Swing States,” German Marshall Fund of the United States, May 2, 2023, https://www.gmfus.org/news/alliances-shifting-global-order-rethinking-transatlantic-engagement-global-swing-states. (accesat la 12.02.2024)
3. Both militaries have been exercising with NATO member states for many years. Sweden recently host ed its largest military exercise in 30 years with the participation of several member states. See Charles Szumski, “Sweden to conduct largest military exercise in 30 years,” Euractiv, last updated 24 April 2023, https://www.euractiv.com/section/politics/news/sweden-to-conduct-largest-military-exercise-in-30-years/ (accesat la 20.03.2024)

4. Gronholt-Pedersen J., Fouche G. "NATO Allies wake up to Russian supremacy in the Arctic," 16 November 2022, Reuters, https://www.reuters.com/world/europe/nato-allies-wake-up-russian-supremacy-arctic-2022-11-16/ (accesat 12.03.2024)
5. See, NATO, "Relations with Finland," last updated April 5, 2023, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49594.htm#footnote; NATO, "Relations with Sweden," last updated 12 April 2023, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_52535.htm (accesat la 15.03.2024)
6. Pynnöniemi K., Sinikukka S. "Hybrid Influence – Lessons from Finland," NATO Review, 28 June 2017, https://www.nato.int/docu/review/articles/2017/06/28/hybrid-influence-lessons-from-finland/index.html (accesat la 12.04.2024)

Recomandat
***Vladimir BORȘ**, dr., conf. univ.*